

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวสุดารัตน์ เกินกลาง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวสุดารัตน์ เกินกลาง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี มานะเกษม ,61 หน้า

โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่ได้จัดสรรเงิน 1 ล้านบาทให้กับหมู่บ้าน เพื่อต้องการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในหมู่บ้านโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการให้ใช้เงิน 1 ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนจะได้กู้ยืม เพื่อไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เงิน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลได้จัดสรรให้กับหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ 2 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2544 พร้อมกับทางสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่งบัณฑิตมาประจำแต่ละหมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายคือ การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และชุมชน เกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายชื่อนักศึกษา นางสาว สุดารัตน์ เกินกลาง

ลายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานะเกษม.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการตรวจสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

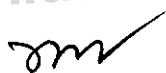
 มานะเกษม
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยวดี มานะเกษม)

กรรมการสอบ

 มานะเกษม
.....
(ผ.ศ.ดร. ยวดี มานะเกษม.....)

.....
(.....ดร.ยวดี มานะเกษม.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๒๙ มี.ค. ๒๕๔๕

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานศึกษานิพนธ์ อาทิเช่น

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หัสไชย บุญจง อาจารย์ที่ปรึกษาบัณฑิตกองทุนฯ ต.ปากช่อง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวดี มานะเกษม อาจารย์ที่ปรึกษาบัณฑิตกองทุนฯ ต. ปากช่อง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการ
4. คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำทางวิชาการ
5. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง นายคะเชนทร์ ไยสุน์ และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านสถานที่ในการจัดประชุมระดับตำบลและการประชุมของบัณฑิต ต.ปากช่อง และความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลต่างๆ
6. นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ฯ บ้านหนองผักเสี้ยน สมาชิกกองทุนฯและประชาชนทั่วไปของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ที่ให้ข้อมูลในการศึกษานิพนธ์ครั้งนี้
7. ขอขอบคุณบัณฑิตกองทุนตำบลปากช่องทุกท่านที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและปรึกษาต่าง ๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาที่ให้การเลี้ยงดู อบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีมาตลอด จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ประสบผลสำเร็จในครั้งนี้ได้

นางสาว สุดาวรัตน์ เกินกลาง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีการดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1.นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ..	7
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	8
3. หลักการและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน ฯ.....	10
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน.....	11
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	17
7. การประเมิน โครงการตามรูปแบบชีพโฟมเดล.....	18
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน.....	21
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	22
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ	
1. วิธีการประเมิน โครงการฯ.....	24
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	26
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด.....	27
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ.....	31

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการฯ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	34
1.1 บริบทระดับประเทศ.....	34
1.2 บริบทระดับท้องถิ่น.....	41
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	45
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่	52
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	52
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านฯ.....	53
6. สรุป การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	54
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	
1. สรุป.....	57
2. อภิปรายผล.....	60
3. ข้อเสนอแนะ.....	61
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	
ภาคผนวก ข นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ...	
ภาคผนวก ค แบบติดตาม , แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนฯ...	

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ในอดีตคนไทยดำรงชีวิตอยู่กันเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ หรือเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียง ในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ลักษณะเด่นของสังคมเป็นแบบสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ปัจจุบันประเทศไทยขาดคุณภาพชีวิตที่ดี และมีปัญหาเรื่องค่าครองชีพที่สูงขึ้น รัฐบาลจึงมีนโยบายให้มีการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชากร โดยมีองค์กรของรัฐและองค์กรระดับนานาชาติ ได้แก่ องค์กรสหประชาชาติ และองค์การอาหารและเกษตรกรรม เป็นต้น ได้ให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ได้ผลักดันและทำงานร่วมกับรัฐบาลของประเทศ รัฐบาลได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะประชาชนในชนบท เช่น โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กขคจ.) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดจนให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โครงการส่งเสริมอาชีพหมู่บ้านละหนึ่งแสนบาทเพื่อให้กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเกษตรกรผู้เข้ม ในโครงการดังกล่าวซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ดำเนินการมาเป็นเวลานาน และโครงการต่าง ๆ ยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนชนบทและทำให้คนในชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 7 นั้น แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้ โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบท และประชาชนบางส่วนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองคือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลปัจจุบันซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาค่าความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต ปัจจุบันรัฐบาลได้มองเห็นว่าการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศนั้นยังต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระดับหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดและระดับชาติ โครงการดังกล่าวคือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพหมู่บ้านและชุมชนละ 1 ล้านบาท เป็นจำนวน 74,881 กองทุน ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้ได้ดำเนินการไปได้ระยะเวลาหนึ่งแล้ว และมีหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (การจัดการและการประเมินโครงการ) ที่ได้รับนักศึกษาเป็นผู้ที่จะเก็บข้อมูล และศึกษากระบวนการปฏิบัติการในหมู่บ้านอย่างมีระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ติดตามและส่งเสริมการพัฒนากองทุนหมู่บ้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บ้านหนองผักเสี้ยนหมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามา โดยได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท บ้านหนองผักเสี้ยน มีจำนวนครัวเรือน 123 ครัวเรือน อาชีพส่วนใหญ่คือ การทำการเกษตร และรายได้ส่วนใหญ่ของชาวบ้านขึ้นอยู่กับปลูกข้าวโพด และเมื่อมีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามา ชาวบ้านก็สามารถที่จะกั๊ยเงินเพื่อไปพัฒนาการประกอบอาชีพของตน โดยมีการบริหารจัดการกองทุน โดยคณะกรรมการซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงการประเมินผล โครงการเงินกองทุน 1 ล้านบาท ที่ได้รับมา ว่าโครงการดังกล่าวมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของคนในหมู่บ้านดังกล่าวด้วย

2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของบ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

1) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2) เพื่อทราบผลการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามวัตถุประสงค์
มาก

น้อยเพียงใด

3) เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์มีอะไรบ้าง

3.กรอบแนวคิดทฤษฎี

แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมิน โครงการ ได้มีผู้ศึกษาและจัดทำออกมาในลักษณะแบบจำลองการประเมินซึ่งการกำหนดแบบจำลอง อย่างเป็นระบบมีหลักการที่สมเหตุสมผล จะทำให้การวางแผนการทำงานต่างๆ เป็นไปได้โดยง่าย

นักประเมินคนสำคัญที่สร้างแบบจำลองในการประเมินโครงการได้แก่ Tyler, Cronbach, Scriven, Stake, Aikin, Hammond, Provus, Stufflebeam, เป็นต้น

Tyler' Goal Attainment Model เป็นแบบจำลองที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักในการประเมินความสำเร็จของโครงการ โดยการตรวจสอบผลผลิตของโครงการว่า ได้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด

Cronbach 's Evaluation Model เป็นการรวบรวมข้อมูล และการใช้สารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโครงการ ทางด้านการเรียน การสอน ซึ่งแบ่งการตัดสินใจเป็น 3 ด้าน คือ รายวิชา นักเรียน วิทยุบุคคล และการบริหารจัดการ โรงเรียน โดยกล่าวเพิ่มเติมถึงการประเมินโครงการไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น ควรประเมินผลข้างเคียงของโครงการด้วย โดยเฉพาะการค้นหาข้อบกพร่องของโครงการ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ

Scriven 's Evaluation Model กล่าวไว้ว่าการประเมินโครงการนอกจากการประเมินตามวัตถุประสงค์แล้ว ยังต้องคัดเลือกข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผลผลิตโดยตรงและ ผลกระทบอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยนักประเมินจะมีอิสระในการดำเนินงาน

Stake's Countenance Model การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อบรรยายและตัดสินคุณค่าของโครงการที่ ต้องการประเมิน โดยเน้นการบรรยายสิ่งที่ถูกประเมินให้ชัดเจน การประเมินโครงการในแนวคิดนี้ มีลักษณะเป็นการประเมินเพื่อ

ตอบสนอง (Responsive Evaluation) ซึ่งต้องอาศัยการบรรยาย และการตีความข้อมูลที่ชัดเจน และเป็นระบบ

Alkin 's Concepts of Evaluation กระบวนการคัดเลือกประมวลผลข้อมูลและจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอต่อผู้ตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสม ในการดำเนินโครงการ ลักษณะของการประเมินแบบที่นักประเมินทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาและเตรียมข้อมูล แล้วสรุปรายงาน ให้ผู้ตัดสินใจได้ทราบ เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมเกี่ยวกับโครงการต่อไป

Aammond 's Concepts of Evaluation แนวคิดนี้เป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎี การประเมินร่วมกับทฤษฎี การจัดการในการประเมินโครงการ เพื่อพัฒนาโครงการซึ่งจะทำให้โครงการดำเนินการไปได้อย่างมั่นคง โดยเน้นการหาความแตกต่างระหว่างผลงานกับมาตรฐาน ผู้ดำเนินโครงการต้องมีส่วนร่วมในการประเมินทุกขั้นตอน

Stufflebeam 's CIPP Model ดำเนินการประเมินควบคู่ไปตั้งแต่ทำโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

- 1.การประเมินบริบท คือการประเมินสภาพก่อนเริ่มโครงการเพื่อใช้ตัดสินใจวางแผน
- 2.การประเมินตัวป้อนเข้า เพื่อพิจารณาถึงข้อจำกัด / ข้อบกพร่อง เพื่อใช้ตัดสินใจกำหนดโครงสร้าง
- 3.การประเมินกระบวนการ เพื่อการตัดสินใจในการปฏิบัติ
- 4.การประเมินผลที่เกิดขึ้น เพื่อการตัดสินใจในการทบทวนโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ คือ ซัพพ์โมเดล (CIPP Model) โดยที่

C	มาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	มาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	มาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	มาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

ซึ่งผู้จัดทำได้นำแบบจำลองการประเมินของ Stufflebeam 's CIPP Model มาใช้เป็นกรอบความคิดในการตัดสินใจ เพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ การประเมินผลแบบจำลอง CIPP Model นี้เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นแบบจำลองที่ทำให้เข้าใจง่าย สะดวกในการใช้เป็นแนวทางการประเมินผลโครงการ

4.วิธีดำเนินการ

การดำเนินการศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในบ้านหนองผักเสี้ยน ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้าน เช่นการประกอบอาชีพ อาณาเขตติดต่อ สภาพแวดล้อมโดยรวม สภาพสังคม การปลูกสร้างบ้านเรือน เป็นต้น โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ ใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบเก็บข้อมูล บร.1 – บร.12 จากจำนวน 123 ครัวเรือน ในการเก็บข้อมูลแบบ บร. ต่าง ๆ นั้นจะกำหนดขนาดของตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด สำหรับ บร. 11 จะเก็บข้อมูลร้อยละ 20 จากสมาชิกผู้กู้

1.2 ข้อมูลทุติภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ จากส่วนราชการ และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และ สิ่งตีพิมพ์ เป็นต้น

2.วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นการประเมินผลโครงการจะใช้ทั้งวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยที่

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่จะต้องทราบค่าที่แน่นอน หรือการหาค่าที่สามารถออกมาเป็นตัวเลขได้ ได้แก่ การใช้ระดับข้อมูลช่วงอัตรา และอัตราส่วนมาตรา ซึ่งจะใช้สถิติ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม มัชฌิม และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดเห็น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตารางเป็นสำคัญ และจะใช้ แบบจำลองCIPP Model เป็นหลักในการวิเคราะห์

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในบ้านทะเลใน มีผล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังต่อไปนี้

- 1.ได้ทราบถึงความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของคนในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน และทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านกำหนด
- 2.ได้ทราบถึงผลการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด
- 3.ได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวก และปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการทำการประเมินโครงการจำเป็นต้องศึกษาถึง รายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง ผู้จัดทำสารนิพนธ์ จึงได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง เกี่ยวข้องกับ นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ ตามที่นโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจัดสรรให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทนั้นในแต่ละหมู่บ้านจะต้องจัดทำระเบียบข้อบังคับขึ้นมา และ ทำการศึกษาเกี่ยวกับระเบียบในการจัดตั้งกองทุน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้ทำ การศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ดร.ทักษัณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้าน การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้าง ศักยภาพทั้งด้าน เศรษฐกิจ และสังคมของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีด ความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านคือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของ ตนเอง
3. เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก
4. ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน
5. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ (ศูนย์ ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ระดับอำเภอ, 2544)

3.วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือประชาชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบและ บริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การ สร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนใน หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง (ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตาม การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ 2544)

4.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง ชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เป็นการกล่าวถึงการดำรงตำแหน่งต่างๆ ภายในกองทุนซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละ ตำแหน่ง ตามที่ได้มีการแต่งตั้ง และมอบหมาย รวมถึงการระบุนโยบายหน้าที่ของกรรมการ และราย ละเอียดที่แสดงถึงการฟื้นฟูสภาพจากการเป็นคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เนื้อหาภายในหมวดนี้ ได้กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ซึ่งสำนักงานมี อำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ กองทุน

3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน-ได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหาร กองทุน

5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียม ความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน

6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการ กองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับ นโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการการดำเนินงานให้ส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งจะต้องเป็นไปตาม ระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ที่ว่า

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม โดยคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจการชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดต่อการกำหนดโทษ หรือการลงโทษในความผิดตำแหน่งหน้าที่ หรือความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เสียสิทธิตาม มาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2430
9. ไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตาม ข้อ 20(3) และ (4) (ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, 2544)

4.แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความเจริญ ก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ซึ่งหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องช่วยกันบริหารจัดการ โดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร่วมกันดำเนินการเริ่มจากการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป
2. เลือกสรรคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุน ทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง และตามช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด เลือกคนดี มีความรู้ ประสบการณ์
3. ความพร้อมในการจัดระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้วคณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหาร โดยความเห็นชอบ
4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อจัดทำระเบียบข้อบังคับหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ และความรับผิดชอบของ คณะกรรมการและอื่น ๆ ต้องพร้อมในการจัดตั้งกองทุน

5. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล เมืองกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุน เรียบร้อยแล้วต้องมีความพร้อมในการขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีการขอขึ้นทะเบียนกองทุนพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องและมีการเปิด บัญชีกับธนาคารเพื่อรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน เป็นไปด้วยความคล่องตัวมี ประสิทธิภาพรวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ไว้ดังนี้...

- ข้อ1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ”
- ข้อ2. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 100 หมู่ที่ 2 บ้านหนองผักเสี้ยน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30130
- ข้อ3. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป
- ข้อ4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน หมู่บ้านหนองผักเสี้ยน
 1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกภายในหมู่บ้าน
 2. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกภายในหมู่บ้าน
 3. เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการฝากเงินสัจจะ ถ้ามี
 4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 - 4.1 เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - 4.2 เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว
 - 4.3 เป็นคนที่ไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 - 4.4 เป็นคนรู้จักสามัคคี
 - 4.5 เป็นคนขยันการทำงาน มีความรับผิดชอบหน้าที่การงานของตนเอง
 - 4.6 เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน
- ข้อ5. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินดังนี้
 - ข้อ1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ “กองทุนหมู่บ้านของรัฐบาล”
 - ข้อ2. เงินฝากสัจจะ (ถ้ามี)
 - ข้อ3. เงินค่าหุ้น (ถ้ามี)
 - ข้อ4. ดอกผล หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

ข้อ5. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า (ถ้ามี)

ข้อ6. คุณสมบัติของสมาชิก มีดังนี้ ...

1.เป็นผู้ที่พำนัก หรือ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

2.เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

3.เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนอย่างเคร่งครัด

4.เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5.มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

6.มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

ข้อ7. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้...

7.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

7.2 ผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงค์ หรือสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านได้เป็นคราว ๆ ไป ดูประกาศของคณะกรรมการบริหารเงินกองทุนดังกล่าว

7.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

ข้อ8. เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 6 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งให้บุคคลนั้นชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

ข้อ9. สมาชิกขาดหรือพ้นสถานภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังนี้ ...

1.ตาย

2.ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

3.วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

4.ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วม

ประชุม

5.จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความ

ช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6.จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครเป็นสมาชิก

7. นำทรัพย์สินของกองทุน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

8. มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

ข้อ 10. สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ กับกองทุน ทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้ เคยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่ คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

ข้อ 11. ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

ข้อ 12. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดว่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นราย รายละ 20 บาท โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาตามข้อ 7 และจะต้องชำระภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 13. หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 20 บาท สมาชิกแรกเข้าตามข้อ 7 จะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน

ข้อ 14. วิธีการชำระค่าหุ้น สมาชิกจะต้องชำระค่าหุ้นโดย ชำระเป็นเงินสดและแรงงาน โดยมีการกำหนดค่าแรงอยู่ที่ 120 บาทต่อวัน

ข้อ 15. สมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้ และความชำนาญ เพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุนภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จำนวน 15 คน

ข้อ 16. คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เภรัณญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์ การบริหารเงินกองทุนต้องประกอบด้วยที่ปรึกษาของกองทุน จำนวน 5 คน

ข้อ 17. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนทั้งหมดต้องจัดให้มีการคัดเลือกกรรมการชุดใหม่ภายในระยะเวลา 30 วัน กรรมการกองทุนที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการคัดเลือกเข้ามาอีกได้ แต่จะเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ข้อ 18. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่า ด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ข้อ 19. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้...

1. บริหารจัดการเงินกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุนให้สมาชิกทุกคน
2. ออกระเบียบข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารเงินกองทุน
3. รับสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ20. ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ ...

1. เป็นประธานการประชุมในคณะกรรมการกองทุน
2. เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
3. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามคิดหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย
4. ปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ21. ให้รองประธานกรรมการกองทุน ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุน เมื่อประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือประธานกรรมการมอบหมายให้ทำการแทน

ข้อ22. การประชุมคราวหนึ่งคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมคราวนั้น

ข้อ23. เற்றுณีกองทุน มีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บและรักษาเงินและรายได้ของเงินกองทุน รวมทั้งการจัดทำบัญชีพร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อ24. เลขานุการกองทุน มีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จดและบันทึกรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ25. ผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับ ดูแล เงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ26. ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน

ข้อ27. กรรมการกองทุนอื่น ๆ ให้มีหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนกำหนดและมอบหมาย

ข้อ28. คณะกรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นประธานอาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงครบองค์ประชุม

ข้อ29. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากและกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียง หรือเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ30. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรม ดังต่อไปนี้

- 30.1. การพัฒนาอาชีพ
- 30.2. การสร้างงาน
- 30.3. การเพิ่มรายได้
- 30.4. ลดรายจ่าย

ข้อ31. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการ เพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

ข้อ32. ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอเงินตามข้อ 31 (ข้อ 1-4) เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

ข้อ33. วงเงินให้กู้ตามข้อ 31 (ข้อ 1-4) ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท

ข้อ34. การดำเนินงานตามโครงการที่ขอกู้และการจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องจัดการทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ข้อ35. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ข้อ36. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้ เงินกู้ตาม ข้อ 31 (ข้อ 1-4) ต้องให้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน

ข้อ37. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้ เงินกู้ตามข้อ 31 (ข้อ 1-4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี

ข้อ38. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

1. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 1 บาท / ต่อเดือน
2. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก(ถ้ามี) ตามธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

ข้อ39. ค่าปรับการส่งเงินกู้ล่าช้าเกินกำหนดในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ ให้ผู้กู้เสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 40. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรอง โดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิคณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ดังนี้

1. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นละห้า
2. เป็นเงินค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุน ร้อยละสิบ
3. เป็นทุนจัดสวัสดิการให้สมาชิก ร้อยละยี่สิบ
4. เป็นทุนสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ร้อยละสิบห้า
5. เป็นทุนสำหรับสมทบกองทุน ร้อยละยี่สิบ

ข้อ 41. กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝาก และบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละหนึ่งครั้ง และติดประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
2. บัญชีรายรับ-จ่ายของกองทุน
3. บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของกองทุน

ข้อ 42. คณะกรรมการกองทุน จะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชีทุกสามเดือนและทุกรอบปีพร้อมทั้งแสดง บัญชีกำไร-ขาดทุน และงบดุลในบัญชีที่ล่วงมาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

ข้อ 43. ให้คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยมีวาระการประชุมตามแบบการบริหารการจัดการองค์กรทั่ว ๆ ไปอย่างละเอียดและเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อข้องใจพร้อมกับให้โอกาสสมาชิกเสนอแนะเกี่ยวกับกองทุนของหมู่บ้าน

ข้อ 44. ให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้รักษาระเบียบข้อบังคับนี้อย่างเคร่งครัด

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาให้กู้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านจะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อ คณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท ในกรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะ

กรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม และจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอลทั้งหมดหรือบางส่วน บันทึกรายการเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ธนาคารเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือ ทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุน กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตรา ที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนต้นเงินกู้ พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

7. หลักการประเมินโครงการตามรูปแบบการประเมินแบบชีพโฟมเดล

1. รูปแบบการประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล

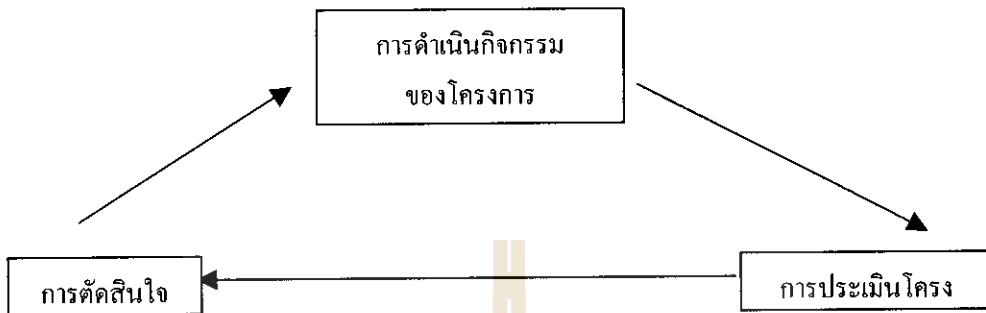
เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีระบบซึ่ง กิปสันและคณะ (อ้างใน สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545) กล่าวว่า การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือ การใช้แนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นตัวแบบและเครื่องมือในการวิเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นตัวแบบที่เหมาะสมในการประเมินโครงการเพราะเป็นการศึกษา และมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยขององค์การ หรือหน่วยเปลี่ยนสภาพ นั่นคือชุมชนท้องถิ่นนั่นเอง หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ให้ผลผลิต (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545)

การประเมินโครงการตามรูปแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินตามหลักการทฤษฎีระบบ ออกเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ซึ่งสภาวะแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การคาดการณ์ถึงผลการดำเนินโครงการ
2. การประเมินตัวป้อนเข้า คือความสอดคล้องของปัจจัยภายนอกกับวัตถุประสงค์โครงการที่มีต่อความสำเร็จของโครงการ เช่น นโยบาย เป้าหมาย ของรัฐที่เกี่ยวกับกองทุนระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ศักยภาพชุมชนด้วยความเข้มแข็งของผู้นำเป็นต้น
3. การประเมินกระบวนการ เช่น กระบวนการช่วยเหลือการตั้งกองทุนและการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุน และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากระบวนการกฎการเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอและจังหวัด เป็นต้น
4. การประเมินผลที่เกิดจากโครงการ ซึ่งผล (Out) ผลกระทบ (Effects) ผลทางอ้อม (Impacts) ต่างก็มีความสำคัญต่อการประเมินโครงการ เช่น ศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้านความสามารถในการปล่อยกู้และการคืนเงินกู้ของสมาชิกที่กู้เงิน ศึกษาผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ว่าประสบผลสำเร็จ ถ้าไร มีรายได้เพิ่มหรือขาดทุนอย่างไร เป็นต้น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี, 2544)

สต๊ฟเฟิมบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิด

สารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 2.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของ สต๊ฟเฟิลบีม

สต๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Process Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้โดยการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน เป็นไปอย่างรวดเร็วในขอบเขตอย่างกว้างขวางของสังคมไทยทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาบุคลากรในส่วนที่จะทำหน้าที่เป็นมันสมองของท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถในอันที่จะรับมือการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นปมเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างฐานความรู้ ให้แก่ส่วนที่จะดำเนินต่อไปของสังคมได้ เพื่อรับรองการพัฒนาในระดับภูมิภาคอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทาง การเกษตร

วัตถุประสงค์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. มีความรู้ความสามารถในการวางแผนจัดการ โครงการและประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีความรู้ความสามารถในการวิจัย ติดตามประเมินผลโครงการ และใช้ประโยชน์จากการประเมินผลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
3. มีจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดความเข้มแข็ง (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544)

บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ
2. ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
3. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

9.เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวการบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนทุกระดับมีแนวทางพัฒนากลไกให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 19 มกราคม 2545 หน้า 20 ได้กล่าวว่าความสับสนของนโยบายกระจายรายได้สู่ชุมชนระดับรากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลังจากรัฐบาลดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้แล้ว 97% นอกจากนี้ คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่า มีแนวโน้มหนี้สูงสูงมาก เนื่องจากผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปีเร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านทใช้เงินกู้สำหรับลงทุนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระหนี้ตามกำหนดได้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 12 ได้กล่าวเกี่ยวกับบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวอย่างที่ต้องฟันฝ่าว่า โครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์มาตลอด เพราะเป็นการทำหลักสูตรแบบเร่งรีบ คู่มือชุดวิชาต่างๆ ก็ทำกันแบบรีบเร่ง เครื่องมืออาคารสถานที่เรียนก็ไม่มีความพร้อม สถาบันแต่ละแห่งต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเอาเอง ด้วยเหตุนี้ร่วมกับคุณภาพการผลิตบัณฑิตที่ผ่านมาจากสถาบันราชภัฏทำให้สังคมไม่ไว้วางใจว่าสถาบันราชภัฏจะสามารถผลิตบัณฑิตชุดนี้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนั้นยังต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ระหว่างทำงานในพื้นที่ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องใหม่ทั้งสิ้น ประกอบกับ

มีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยเข้าไปตรวจสอบดูแล ซึ่งมาตรฐานของแต่ละหน่วยงานก็แตกต่างกัน การทำงานจึงไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่หลายคนคิด

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับการคาดบั้นทิศกองทุนสมัครตามเป้าว่า เมื่อวันที่ 31 มกราคมนายถนอม อินทรกำเนิด เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ (สรภ.) เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการติดตามและประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า ขณะนี้มีบัณฑิตในโครงการรวมทั้งสิ้น 70,895 คน ยังมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีบัณฑิตเข้าไปศึกษาประมาณ 4,000 หมู่บ้าน ซึ่งได้มีการขยายเวลาการรับเป็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่ 31 มกราคมที่ผ่านมา คาดว่าจะมีผู้มาสมัครรวมแล้วใกล้เคียงกับยอดรับเต็ม 74,881 คน ซึ่งบัณฑิตที่เข้ามาใหม่จะมีการสอนเสริม ส่วนหนังสือชุดวิชาการวิจัยชุมชน การจัดการและการวางแผนธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจ การวางแผนพัฒนา และสารนิพนธ์ จะแล้วเสร็จและส่งให้นักศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมนี้แม้หนังสือดังกล่าวจะไปถึงช้าแต่ไม่เป็นปัญหาอะไรเพราะมีการสอนล่วงหน้าไปก่อนแล้ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการ เป็นการประเมินเชิงระบบ System Approach ซึ่งรูปแบบที่ใช้ในการประเมินตรงกับแบบจำลอง CIPP Model ซึ่งได้มีการกำหนดประเด็น ที่จะต้องทำการประเมินออกเป็น 4 ประเภทคือ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต สำหรับขั้นตอนการดำเนินการประเมินโครงการ มีขั้นตอนที่สำคัญๆ อยู่ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการกำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ ขั้นตอนที่ 2 คือการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 3คือการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์และจัดทำเป็นสารนิพนธ์ สำหรับเนื้อหาในบทนี้ได้มีการแบ่งเป็น 6 หัวข้อ ซึ่งได้แสดงถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยทำการศึกษาในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

1.วิธีการประเมินโครงการ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยพิจารณาถึงภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้าน ลักษณะการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้าน รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการประเมิน ซึ่งข้อมูลต่างๆเหล่านี้ ที่ได้ทำการเก็บรวบรวมเราจะทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสม และความพร้อมของการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยจะนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้โดยสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) โดยปัจจัยที่จะทำการประเมิน อาทิเช่นจำนวนคน คือสมาชิกที่ร่วมกันก่อตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้ขึ้นมา งบประมาณในการจัดตั้งมีความเพียงพอหรือไม่ วัสดุอุปกรณ์ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานในระหว่างทำโครงการ และที่สำคัญคือแผนการดำเนินงานอันจะเอื้อประโยชน์ และใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับ

โครงการ ในการประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้ก็เพื่อใช้พิจารณาความเหมาะสม และความพอเพียงของ ปัจจัยต่างๆ ข้างต้น

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่อง ของการดำเนินงาน เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินงานในช่วง ต่อๆ ไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับกระบวนการในโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนนี้ เริ่ม ตั้งแต่ กระบวนการจัดตั้งกองทุน กระบวนการจัดหาคณะกรรมการเพื่อบริหารกิจการของกองทุน กระบวนการพิจารณาเงินกู้ยืมให้กับสมาชิก และกระบวนการดำเนินการรับชำระหนี้จากผู้กู้ ซึ่งจะได้มีการทำการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่อง และนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการ

1.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบ ผลที่ได้รับกับวัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง สามารถที่จะนำไปใช้ตัดสินใจใน การยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่อาจจะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากการ ศึกษาเอกสาร ที่ได้มีการจัดพิมพ์ไว้แล้ว และข้อมูลปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้จากการ สัมภาษณ์ จากสถานที่ที่ปฏิบัติงาน โดยการสังเกต การสอบถาม ซึ่งการเก็บข้อมูลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำการเก็บข้อมูลในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยระยะเวลาที่ทำการศึกษาคือช่วงเดือน ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545 กรณีศึกษา คือ หมู่บ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 การทำการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารนิพนธ์

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ นำมาทำการวิเคราะห์โดยเป็นการวิเคราะห์ในเชิงระบบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2ระบบ คือระบบที่ 1 เป็นระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริม ระบบที่ 2 เป็นระบบของการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ในการวิเคราะห์แต่ละระบบโดยใช้วิธีการอธิบายให้เหตุผล และมีการแสดงความคิดเห็น เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางเลือกต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ความหมายและประเภทของประชากร

ประชากร (Population) หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งของที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มคน องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ เป็นต้น หรืออาจสิ่งมีชีวิต หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น วัตถุ หินแร่ธาตุต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งลักษณะที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ เพื่อความสะดวกในการประเมินจึงแบ่งประเภทของประชากรออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประชากรจำกัด (Finite Population) ประชากรแบบจำกัด คือ ประชากรที่สามารถแจงนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด เช่น จำนวนสมาชิกเงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวนนักเรียนในหมู่บ้าน จำนวนรถยนต์ในพื้นที่การศึกษา จำนวนสมาชิกหมู่บ้าน เป็นต้น

2. ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) ประชากรที่ไม่สามารถแจงนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แน่นอนเท่าใด เช่น จำนวนปลาในบ่อน้ำ จำนวนผู้บริโภคที่ซื้อผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ในตลาด เป็นต้น

การกำหนดขอบเขตของประชากร ย่อมขึ้นอยู่กับขอบเขตของวัตถุประสงค์การประเมินโครงการและประโยชน์ที่จะนำผลการประเมินไปใช้ เช่น ในที่นี้ขอบเขตการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน หนองผักเสี้ยน ประชากรที่ใช้ในการประเมินจะอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหนองผักเสี้ยน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และจะต้องกำหนดหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เช่น ประชากรที่ต้องการศึกษาเป็นบุคคล หน่วยการวิเคราะห์จะต้องเป็นบุคคล ถ้าประชากรของการศึกษาเป็นหน่วยงาน หน่วยการวิเคราะห์จะต้องเป็นองค์กรหรือหน่วยงาน เป็นต้น

-หน่วยบุคคล ได้แก่ สมาชิกในหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ

-หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน หน่วยงานป้องกันยาเสพติด หน่วยงานกองทุนหมู่บ้าน หน่วยงานสตรีกลุ่มแม่บ้าน หน่วยงานอสม. ภายในหมู่บ้าน

-หน่วยพืช ได้แก่ ประเภทสวน ไม้ยืนต้น ประเภทสวนพืชล้มลุก ประเภทพืชไร่

-หน่วยสัตว์ ได้แก่ สัตว์เลี้ยงทั่วไป สัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อการค้า

-หน่วยวัตถุ ได้แก่ รถยนต์ สิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เครื่องมือทางการเกษตร

2.2 ความหมายของกลุ่มตัวอย่างและวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากการประหยัดเวลาและงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

ในการประเมินในครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะทำการประเมินประสิทธิภาพการจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสนใจในการทำการศึกษาคือ กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน จำนวน 96 ราย และกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 75 ราย

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงถึง หรือระบุถึงประเด็นที่ต้องการประเมินว่าจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือตามกรอบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล CIPP Model โดยทำการประเมินใน 2 ระบบ คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำผู้กู้ (หน่วยระบบ A) และหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านประกอบไปด้วย

3.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A)

3.1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ A

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ซึ่งตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่นๆ ในแบบรายงาน บร.1 ซึ่งตัวบ่งชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอกประไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

-ความยากจนของคนในประเทศ

-นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

(SMEs)

-การขาดดุลภาวะการค้าของประเทศ

-สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

-ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- อื่นๆ

2) บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน ประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆ ของคนในหมู่บ้าน
- ข้อมูลลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดีซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น
- ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของหมู่บ้าน เช่นการละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบ A

ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- เงิน 1 ล้านบาท
- คณะกรรมการหมู่บ้าน
- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

3.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ A

ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

- 1) ผลโดยตรง (Immediate Impact) ตัวแปรที่สำคัญได้แก่
 - จำนวนผู้กู้
 - ยอดเงินให้กู้
- 2) ผลกระทบ โดยตรง (Direct Impact)
 - จำนวนผู้กู้ที่ได้
 - จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - การขยายกิจการของผู้กู้

- การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
- 3)ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

3.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย (หน่วยระบบ B)

3.2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

- 1) ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ
 - ความยากจนของคนในประเทศ
 - นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

(SMEs)

- การขาดดุลภาวะการค้าของประเทศ
- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- ค่านิยมในกระแสวิวัฒนาการและสินค้าจากต่างประเทศ
- อื่นๆ

2) ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน ประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆ ของคนในหมู่บ้าน
- ข้อมูลลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดีซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

-ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของหมู่บ้าน เช่นการละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3) ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของผู้กู้และครอบครัว
- ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
- อาชีพหลักของผู้กู้
- รายได้ของครอบครัว
- ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

3.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- เงินที่กู้มาได้
- เงินอื่นๆ
- สถานที่และวัตถุดิบในการดำเนินกิจการ
- เทคนิควิธีทำงาน
- กำลังงาน
- และอื่นๆ

3.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- การทำกิจการที่ถูกต้องวิธี
- การหาตลาดที่ดี
- การหาวัตถุดิบที่ดี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์และประเมินกระบวนการในการทำโครงการของตนเอง
- กิจกรรมอื่นๆ

3.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

- 1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - รายได้เป็นเงิน
 - ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ต้องการ
- 2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่
 - ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

-ผู้ปฏิบัติงานด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

-ผู้มีการพึ่งพาตนเอง

-ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

-การกลับคืนถิ่นของคนในหมู่บ้าน

-อื่นๆ

ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการทั้งหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B ด้วย

4.เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นเครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่

4.1 การสังเกต คือการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกกองทุน และแนวทางการปฏิบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินโครงการ ซึ่งทำการสังเกตและเก็บรวบรวมไว้ในแบบรายงาน บร. เช่น แบบรายงาน บร. 1 ซึ่งเป็นการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้าน / แบบรายงาน บร.2 เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่เอื้อต่อการดำเนินกิจการของกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพ

4.2 การสัมภาษณ์ คือ การได้มาของข้อมูลโดยการสอบถามจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล และทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ บร.9 ในการบันทึกข้อมูล / แบบรายงาน บร. 11 ซึ่งทำการศึกษาถึงรายละเอียดของผู้รู้แต่ละราย / แบบรายงาน บร.3 ที่สัมภาษณ์ถึงความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เหล่านี้เป็นต้น

4.3 การใช้แบบสอบถาม คือ เป็นรูปแบบเอกสารที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการข้อมูลมาใส่เพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ และเพื่อแสดงความรู้สึก นึกคิดของผู้ถูกสอบถาม เช่น บร.2 เป็นแบบสอบถามที่ให้สมาชิกกองทุนได้ตอบ และแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามนั้น และใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการประเมินด้วย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งเน้น ควบคุมการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล แต่มุ่งเน้นให้ได้เนื้อหาสาระและข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้นจึงไม่ได้แสดงวิธีการ โดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

ซึ่งข้อมูลที่ทำให้การเก็บรวบรวม คือ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยกรณีศึกษา ณ หมู่บ้านหนองผักเสี้ยนหมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุน การรับสมัครสมาชิก การกำหนดระเบียบข้อบังคับ ที่ใช้ปฏิบัติในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน การเลือกสรรคณะกรรมการ การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกที่นำเสนอโครงการ รวมถึงแนวโน้มในการคืนเงินกู้ให้กับกองทุน ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545

วิธีการเก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ประกอบด้วยหลายวิธีเช่น

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะ และธรรมชาติของตัววัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผล สนับสนุนข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ไม่ว่าจะเป็นจากการบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือการสังเกตรวมถึงแบบสอบถาม และใช้การบรรยายไปตามประเด็นที่กำหนดไว้ในเชิงพรรณนา โดยยึดเอาวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์เป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis of Data)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลที่เป็นจำนวน หรือปริมาณ ในที่นี้ เช่น จำนวนประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน จำนวนผู้กู้เงินกองทุน จำนวนเงินที่ปล่อยกู้ รายได้ของผู้กู้ เป็นต้น

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis of Data)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเขียนบรรยายความคิดเห็น แล้วสรุปผลโดยประมวลความคิดเห็นเอาไว้ ในตอนท้ายของการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผล การสัมภาษณ์ และจากการสังเกต แล้วนำมาจัดกลุ่มด้วยการจำแนกตามประเภทของสิ่งที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมด จำนวน 8.6 ล้านคน และสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย มีการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดลงมาตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) จนถึงปัจจุบันได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจนและการใช้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยากจน โครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนโครงการของภาคเอกชน / ชุมชน ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วน เพื่อผู้ยากลำบาก

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ภาวะความยากจนของคนไทย พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับ ร้อยละ 32.6 ปี 2535 ลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ปี 2539 เหลือร้อยละ 11.4 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 ปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลงตั้งแต่ ปี 2543 ลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ปี 2544 ลดลงอีกร้อยละ 13.0 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 ลดลง 1.7 ล้านคน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้นและสัดส่วนคนจนเริ่มลดลง ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมี

โครงการต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น จึงคาดหมายได้ว่า สภาวะความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงและนำบรรลุตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากร ในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้

แผนการพัฒนางานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

1. บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการ และประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมาก ซึ่งอยู่นอกระบบ ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ในภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมาณกึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้น หลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทยพียงตลาดต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทย ใช้วัตถุดิบแปรรูปขึ้นต้น และชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทย และการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม

นอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

2. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น ในขณะเดียวกัน ปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไป และยังคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้า และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

สารสนเทศซึ่งทำให้ต้นทุนการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขัน ได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ไม่ว่าจะ SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศ ต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากล และยกระดับผลิตภัณท์ให้ทัดเทียมคู่แข่งกัน รวมทั้งต้องมีความสามารถ ที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น

จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงได้กำหนดการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด
3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3. กลไกการบริหารแผนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บท ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหาร และประสานแผนสำหรับในส่วนของแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังจ้างศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็นนโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้ภายใน กลางปี 2544

เป็นที่คาดหมายว่า เมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 3 ภาค คือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยให้ทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตพื้นเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของไทยในปี 2544 สามารถสรุปได้คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐและการฟื้นตัวของญี่ปุ่น เศรษฐกิจสหรัฐมีการขยายตัวประมาณ 3.0 – 3.5 % ลดลงจากการประมาณการ 5.0 % ในปี 2543 ในขณะที่ญี่ปุ่นก็เผชิญกับปัญหาธนาคารกลางของญี่ปุ่นเอง ซึ่งทำให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลงในขณะนี้ และนโยบายการลดอัตราภาษีของสหรัฐ จึงมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจของอเมริกา ดังนั้นทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลการชะลอตัวตามอเมริกาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การส่งออกของไทยจะมีอัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างมาก

ความอ่อนแอของสถาบันการเงินภายในประเทศ แม้ว่า ณ วันที่สิ้นปี 2543 ระบบธนาคารไทยคงจะมีสัดส่วนเงินกองทุนเกิน 11 % รวมทั้งสามารถทำสำรองได้ไม่ต่ำกว่า 100% แต่ถ้าหากหนี้ตักชั้นมีมากขึ้น หรือมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันลดลงหรือระบบธนาคารไทยต้องรับรู้การสูญเสียในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารดีบีเอส ในขณะเดียวกันแนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจในปีหน้า จะทำให้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) ที่กีดกันการดำเนินการของธนาคารไทยยังอยู่ในระบบ ดังนั้นการเพิ่มทุนจึงยังคงเป็นความจำเป็นของธนาคารไทย

การขาดดุลการค้าชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศ น่าจะทำให้เงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และมีความผันผวน โดยอาจจะเป็นไปได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบขึ้นอยู่กับแนวโน้มในการจัดตั้งรัฐบาล โดยเฉพาะในกระทรวงเศรษฐกิจชุดใหม่ ทั้งนี้คาดว่าโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทมีค่าเท่ากับ 43.50 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับปี 2543 ในขณะนี้อาจจะมีความผันผวนมากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่จะมากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ ความเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงของการผันผวนดังกล่าว ค่าเงินบาทอาจจะหลุดออกจากกรอบ 44 – 45 บาทได้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อไม่ให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก จนทำให้มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมีบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมทำการตัดไม้ทำลายป่า อาจสรุปผลสภาวะแวดล้อมภายในประเทศได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย

ภาค	ปี 2540		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 4.3 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

ความอุดมสมบูรณ์	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : 1. รุนแรงปานกลาง พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวนป่า

2. รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตร ต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
3. รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะต่อการเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่ช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค แต่ถ้าหากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้ว่าค่าใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ ขณะนี้ หนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) มีประมาณ 55 - 56 % และในอีก 5 ปีข้างหน้า (งบประมาณ 2544 - 2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59 % ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ไขปัญหาการเงิน เช่น การเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการบริษัทบริหารทรัพย์สินอีก 3 แสนล้านบาทแล้ว สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็น 65 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและค่าใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณปี 2544 - 2549 ประมาณ 5 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ซึ่งไม่ใช่วงเงินมากนัก ในช่วงเวลา 5 ปี ดังนั้นจะเห็นว่ารัฐบาลชุดใหม่คงจะต้องเผชิญกับกรอบข้อจำกัดทางการคลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ตลาดและนักลงทุนก็คงเรียกร้องความโปร่งใสของการบริหารจัดการทางการคลังดังกล่าวของรัฐบาล ทั้งนี้ในมุมมองของรัฐบาล การจัดตั้ง บริษัททรัพย์สิน เพื่อซื้อหนี้จากสถาบันการเงินเอกชน อาจเป็นทางเลือกเพื่อเป็นการยืดเวลาและปรับปรุงเงื่อนไขของโครงการให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มทุนขึ้นที่ 1 ทั้งนี้ปัญหาเรื่องนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเงินดังกล่าว ย่อมจะทำให้การขยายสินเชื่อใหม่จะยังคงเป็นไปได้อย่างจำกัด แม้ว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกินประมาณ 5 แสนล้านบาท ในขณะนี้ก็ตาม โดยปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะทำให้คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นไปอีก

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท อาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ความยากจนของคนในหมู่บ้าน
2. การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องมาจาก คน ไม่ใช่ มาจากเงิน เพราะเงินบางครั้ง ก็ทำให้คนทะเลาะและทำให้แตกความสามัคคีกันภายในชุมชนได้
3. กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ถ้าทำการจัดตั้งแล้วแต่ชาวบ้านไม่นำเงินไปฝาก ก็จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการล่มสลายได้

4. ความแตกต่างทางฐานะของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน
5. ชาวบ้านมีการศึกษาน้อย ส่วนมากจะจบแค่ ป.4 ทำให้ไม่ค่อยมีความรู้มากนัก
6. ความสามัคคีปรองดอง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งบางชุมชนก็ไม่มีสิ่งพวกนี้ทำให้ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร
7. การมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ถ้าชุมชนไหนไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐบาล ก็จะทำให้ชุมชนนั้นไม่มีความเจริญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น
8. หมู่บ้านบางแห่งของประเทศยังไม่มีสาธารณูปโภคเข้าไปภายในหมู่บ้าน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา น้ำบาดาล เป็นต้น

ความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบทส่วนใหญ่มาจากการที่คนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีความสามัคคีกัน และบางหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐบาลเท่าที่ควร ทำให้เสียโอกาสที่จะทำให้อาชีพของท้องถิ่นเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และมีบุคคลบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม คอยจะฉกฉวยผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับตัวเอง

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวิวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้ กระแสนิยมของสินค้าจากต่างประเทศและวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากทางด้านวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายที่วัยรุ่นมีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งวัยรุ่นผู้หญิงก็จะแต่งกายแบบสายเดี่ยว ใส่กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูง และตอนนี้ก็จะเห็นบ่อย ๆ คือการย้อมสีผมเป็นสีต่าง ๆ และการตัดผมตามแบบนักฟุตบอล ดารา และนักร้องชื่อดัง และอีกอย่างที่เราเห็นกันมากในทางโทรทัศน์คือ มีนักร้องชาวต่างชาติเข้ามาแสดงคอนเสิร์ตในประเทศไทยอย่างมากมาย ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินทองของวัยรุ่นและของประชาชน ทำให้ประชาชนบางกลุ่มล้มค่านิยมของไทยแบบเก่า ๆ ไปแล้ว และทางด้านสินค้าจากต่างชาติที่เข้ามาในไทยมีมากมาย เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่มมีน้ำตาลสูง สินค้าแบรนด์เนมต่าง ๆ ที่สั่งเข้ามาในประเทศไทย และที่นิยมมากที่สุดคือ อาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น ไก่เคเอฟซี แมคโดนัลด์ ไอศกรีมสเวนเช่น เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์พวกนี้ ปีหนึ่ง ๆ ประชาชนภายในประเทศนิยมรับประทานกันมาก และมีราคาแพง ทำให้เงินไหลออกนอกประเทศจำนวนหลายหมื่นบาท และไทยต้องเสียดุลการค้าทุกปี ดังนั้นชาวไทยควรจะไม่นำค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาอีก ควรจะแต่งกายแบบไทย สินค้าควรซื้อสินค้าไทย ซึ่งมีมากมายหลายชนิดให้เลือก ไม่ว่าจะเป็ผลไม้ต่าง ๆ อาหารไทย สินค้าพื้นบ้านของไทย และเมื่อคนไทยหันมานิยมของไทย ก็จะทำให้ประเทศไทยมีความเจริญและจะทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศมากขึ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน

หมู่บ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ที่ 2 เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สภาพพื้นที่โดยทั่วไปในอดีตมีลักษณะเป็นป่าทึบ มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคได้ 1 แหล่ง และเนื่องด้วยจากการที่มีแหล่งน้ำ มีลักษณะพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงได้มีการอพยพย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐาน บ้านเรือนของชาวบ้าน ซึ่งกลุ่มคนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านรุ่นแรก ๆ เป็นคนที่มีถิ่นกำเนิดมาจากจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ทำการเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านนี้กว่า 38 ปี โดยย้ายเข้ามาอยู่เมื่อประมาณ พ.ศ. 2507 ซึ่งสาเหตุของการอพยพย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านหนองผักเสี้ยนแห่งนี้ ก็เนื่องมาจาก การต้องการมีพื้นที่ทำกินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการเพาะปลูก ซึ่งในช่วงแรกที่เข้ามาในหมู่บ้าน อาชีพตั้งแต่ดั้งเดิมคือ การทำการเกษตร โดยทำการปลูกข้าวโพดเป็นพืชหลัก และเนื่องด้วยสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก จึงได้มีกลุ่มคนจากหลายๆที่อพยพเข้ามาจับจองพื้นที่ทำกิน กันเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับการนำพืชชนิดอื่น ๆ มาปลูกด้วย เช่น ได้มีการนำน้อยหน่าเข้ามาทำการเพาะปลูกในพื้นที่ของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน หรือ อาจจะเป็นพืชผักต่างๆ ที่สามารถรับประทานได้ ก็ได้มีการนำมาเพาะปลูกเพื่อจำหน่าย เป็นรายได้หลักของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยกันมากขึ้น จึงได้มีการรวมกันก่อตั้งเป็นหมู่บ้าน

ในส่วนของที่มาของชื่อ หมู่บ้าน “หนองผักเสี้ยน” จากการสอบถามความเป็นมาจากชาวบ้านที่เข้ามาอยู่ในช่วงแรก ๆ ได้บอกว่า หมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีขนาดไม่กว้างใหญ่มากนัก แต่ก็สามารถ ให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “หนองน้ำ” และหนองน้ำแห่งนี้ มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนในหมู่บ้านเป็นอย่างมาก ชาวบ้านทุกคนต่างก็ให้ความสำคัญกับแหล่งน้ำแห่งนี้ด้วย และด้วยเนื่องจากบริเวณใกล้ ๆ แหล่งน้ำนี้ มีดินผักเสี้ยนขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงต่างพากันเรียกชื่อ แหล่งน้ำแห่งนี้ว่า “ หนองผักเสี้ยน ” ซึ่งเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน และใช้เรียกกันมาจนถึงปัจจุบัน

1.2.1 สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน

ปัจจุบันหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 123 ครัวเรือน มีเนื้อที่ประมาณ 1,200 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 1,100 ไร่ อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับหมู่ที่ 6 หมู่บ้านหนองอีเหลอ	ตำบลปากช่อง
ทิศใต้	ติดต่อกับหมู่ที่ 20 หมู่บ้านลำทองหลาง	ตำบลปากช่อง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับหมู่ที่ 21 หมู่บ้านโนนสมบูรณ์	ตำบลปากช่อง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับหมู่ที่ 9 หมู่บ้านแก่นท้าว	ตำบลปากช่อง

อาชีพส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้านคือการทำการเกษตร พืชที่นิยมปลูกได้แก่ ข้าวโพด พื้กทอง มะม่วง น้อยหน่า และผักสวนครัว ซึ่งที่ดินโดยส่วนใหญ่เป็นที่ดินที่ชาวบ้านมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างถูกต้อง พื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำภายในหมู่บ้านมี 1 แหล่ง ซึ่งในอดีตมีความสำคัญต่อคนในหมู่บ้านเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัจจุบันสภาพ แหล่งน้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์เมื่อในอดีต ตามคำบอกเล่าของคนกลุ่มแรก ๆ ที่เข้ามาอาศัยอยู่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการสะสมของตะกอนดิน ที่เกิดจากการชะล้างพังทลายของหน้าดิน (erosion) ทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน ความสามารถในการกักเก็บน้ำลดน้อยลง ประโยชน์ที่เคยได้จากแหล่งน้ำก็ลดประสิทธิภาพลงไปด้วย แต่ในปัจจุบันชาวบ้านยังคงใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำนี้อยู่ โดยใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชผัก ที่มีเนื้อที่เพาะปลูกไม่มากนัก นอกจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติแล้วยังได้มีการจัดทำฝายน้ำล้น เพื่อใช้สำหรับกักเก็บน้ำในช่วงฤดูแล้ง ส่วนในช่วงฤดูที่มีปริมาณน้ำฝนมากก็ปล่อยให้ไหลผ่านไปตามปกติ เพื่อไม่ให้เกิดการเอ่อล้นท่วมพื้นที่การเกษตรและบ้านเรือนของประชาชน

การก่อสร้างบ้านเรือนของประชาชนในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ลักษณะที่พบโดยทั่วไป จะเป็นบ้านชั้นเดียว ยกสูง และบ้านที่สร้างบนพื้นที่ที่เป็นเนินสูงกว่าพื้นดินโดยปกติ เนื่องจากลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านมีทั้งที่เป็นสภาพลาดเอียง หรือเป็นลักษณะของไหล่เขา และพื้นที่ราบ ซึ่งการสร้างบ้านเรือนในที่สูง หรือการยกพื้นบ้านให้สูงจะ สามารถช่วยลดผลกระทบที่อาจสร้างความเสียหาย จากการเกิดน้ำท่วมได้ การตั้งบ้านเรือนในหมู่บ้าน จะอยู่ค่อนข้างห่างกันพอสมควร โดยจะรวมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งแต่ละกลุ่ม จะมีระยะทางค่อนข้างห่างกันประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งก็จะมีการเรียกชื่อตามกลุ่ม ที่แบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 กลุ่ม ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มหนองผักเสี้ยนใน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มหนองเสนนอก

กลุ่มที่ 3 กลุ่มหนองกลางดง

กลุ่มที่ 4 กลุ่มบ้านหนองคุ้ม

กลุ่มที่ 5 กลุ่มบ้านสามหลัง

ซึ่งการเรียกชื่อกลุ่มแต่ละกลุ่มที่ชาวบ้านใช้เรียกก็มาจาก ท่าที่ตั้งของกลุ่มแต่ละกลุ่มที่มีลักษณะที่จำง่าย เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มนั้น ๆ สำหรับจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มที่ 1 คือกลุ่มหนองเสนในจะเป็นกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในจำนวน 5 กลุ่ม เนื่องมาจากศูนย์กลางของหมู่บ้านจะตั้งอยู่ที่คุ้มหนองเสนในแห่งนี้ โดยชาวบ้านได้มีการร่วมกันจัดสร้างศาลาอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้านขึ้นที่นี่ เพื่อใช้ในการประชุม การรวมตัวกันจัดงาน จัดกิจกรรมที่สำคัญตามประเพณี โดยมีการยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมา และเพื่อใช้ในการกิจการด้านอื่นๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับคนในหมู่บ้าน

ระบบสาธารณูปโภคของหมู่บ้าน ได้มีการจัดทำสาธารณูปโภคขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2537 โดยได้เริ่มโครงการประปาหมู่บ้านซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกรมโยธาธิการ และโครงการนำไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน ในส่วนของถนน ที่เป็นเส้นทางหลักที่ใช้ในการเดินทางก็เป็นถนนลาดยาง แต่ถนนเส้นทางที่เชื่อมต่อกับถนนลาดยางเพื่อเข้ามาในหมู่บ้านระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร ยังไม่ได้มีการปรับปรุงพัฒนา ยังคงเป็นเส้นทางดินที่มีความกว้างของถนน ประมาณ 4 เมตร รถยนต์สามารถที่จะวิ่งสวนทางได้ แต่ไม่สะดวกนัก ซึ่งคณะกรรมการในหมู่บ้านมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเส้นทางเข้าหมู่บ้านให้ดีขึ้น

1.2.3 สภาพเศรษฐกิจ

ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้ค่อปีอยู่ที่ระดับประมาณ 30,000 ถึง 150,000 บาท นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่ม เพื่อทำการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย ซึ่งจัดทำโดยกลุ่มแม่บ้านหนองผักเสี้ยน ทำการผลิตกระยาสารท ที่มีรสชาติ หอมหวาน นำมารับประทาน โดยจะทำการผลิตในช่วงเดือน กรกฎาคม จนถึงเดือนตุลาคม ซึ่งในช่วงนี้ก็สามารที่จะเพิ่มรายได้ให้กับคนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

บทบาททางธุรกิจของหมู่บ้านคือ ผู้ผลิต โดยชาวบ้านซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกร ก็จะทำการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ที่สามารถส่งจำหน่ายได้ โดยการจำหน่ายจะส่งต่อไปยังพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อผลผลิตทางการเกษตรถึงที่หมู่บ้าน ซึ่งก็จะมีทั้งกลุ่มพ่อค้าจากจังหวัดสระบุรี และกลุ่มพ่อค้าในหมู่บ้านที่รับซื้อเพื่อไปจำหน่ายยังตลาดสระนคร ในตัวเมืองจังหวัดนครราชสีมา รายได้ก็จะมาจากการขายผลผลิตให้กลุ่มลูกค้าดังกล่าว

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมและสภาพสังคมของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน มีความคล้ายคลึงกับสภาพสังคมชนบทโดยทั่วไปของทางภาคอีสาน มีลักษณะที่เครือญาติอยู่รวมกันในหมู่บ้านเดียวกัน หรือแม้แต่กลุ่มคนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัย ถึงจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องเป็นญาติ คนในหมู่บ้านทุกคนต่างก็ รู้จักที่จะแสดงไมตรีจิตที่ดีต่อกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อย่างสังเกตเห็นได้ชัดเจน ยกตัวอย่าง เมื่อมีงานประเพณีที่สำคัญต่างๆ ของไทย ทุกคนในหมู่บ้านก็จะมาร่วมกันจัดงานอย่างครึกครื้น สนุกสนาน เป็นกันเอง สร้างความสมัครสมานสามัคคีของคนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ระบบสังคมของหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนที่มีลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นสังคมไทย คือ

1. อาชีพของคนส่วนใหญ่ คือ การทำการเกษตร
2. การมีระบบเครือญาติ
3. ความเป็นเพื่อนบ้าน (Neighborhood)
4. การมีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนแรงงาน (Labor- Fuchang Group)
5. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อาวุโสและผู้เยาว์ (Patron – Client Relationship)
6. กลุ่มสมัครพรรคพวก (Entourage) เช่น การเกิดคุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
7. ความเป็นชุมชนธรรมชาติ (Natural Village Settlement) คือการรวมกันเป็นหมู่บ้าน

และมีการขยายขนาดของหมู่บ้านออกไป ตามการเพิ่มของประชากร ทั้งจาก ภายใน และ ภายนอก (การอพยพย้ายถิ่นฐาน) รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ มีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนในชุมชน โดยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

1.2.5 ด้านการปกครอง

ด้านการปกครอง มีการปกครองตามแบบระบอบประชาธิปไตย คือ อำนาจอธิปไตยมาจากประชาชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ 2543 มาตรา 3 ซึ่งหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของประชาชนชาวไทยไว้ 7 ประการดังนี้

1.หน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ

2. หน้าที่ป้องกันประเทศ
3. หน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย
4. หน้าที่เสียภาษีอากรตามกฎหมายกำหนด
5. หน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ
6. หน้าที่ช่วยเหลือราชการตามที่กฎหมายกำหนด

7.หน้าที่รับการศึกษาอบรม ภายในเงื่อนไข และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ซึ่งหน้าที่ทั้ง 7ประการเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่ประชาชนในประเทศที่ใช้การปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยจะต้องปฏิบัติ ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนก็เช่นกัน ดำรงชีวิตโดยอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันการปกครองต่าง ๆ ดำรงอยู่และทำหน้าที่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มั่นคง และ เจริญก้าวหน้าต่อไปผู้นำหมู่บ้านที่อำนาจในการปกครอง คือ นายไพฑูรย์ ศาส์ววิทยากร ดำรงตำแหน่งเป็น ผู้ใหญ่บ้านหนองผักเสี้ยนหมู่ที่ 2 และดำรงตำแหน่งเป็น ประธานกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนด้วย มีหน้าที่ ที่จะนำเสนอปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน และหาแนวทางแก้ไข ซึ่งโดยส่วนใหญ่การแก้ปัญหา คนในหมู่บ้านจะร่วมมือช่วยเหลือกันจนเต็มความสามารถ ถ้าหากเกินความสามารถที่จะแก้ไขก็จำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการเข้ามาให้ความช่วยเหลือ

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า มีการแนะนำให้ความรู้ มีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาตินำเข้ามาดำเนินการยังหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน และได้มีการสอบถามถึงความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านเกี่ยวกับ

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ ชาวบ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโครงการดังนี้
 1. เพื่อให้ท้องถิ่นและชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับคนในหมู่บ้าน
 2. ทำให้ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 3. ทำให้ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 4. กระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานราก

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคม

2) เงิน 1 ล้านบาท จากการสอบถามชาวบ้านมีความเข้าใจถึงจำนวนเงินนี้ว่าเป็นเงินสนับสนุนจากทางรัฐบาล ที่เป็นการให้เปล่ากับหมู่บ้าน ทั่วประเทศ โดยให้คนในหมู่บ้าน ร่วมกันบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยที่ไม่ต้องส่งคืนรัฐบาลแต่อย่างใด แต่จำนวนเงิน 1 ล้านบาท ก็จะต้องอยู่ในหมู่บ้านตลอดไป

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นเพื่อให้เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารเงิน 1 ล้านบาท ให้เกิดประโยชน์กับคนในหมู่บ้าน โดยเน้นที่ผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจำเป็นต้องมีคณะกรรมการเข้ามาบริหารจัดการ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนพบว่า ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้กู้ ไว้ดังนี้

1. ผู้กู้ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน
2. ต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนหมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง
3. ต้องเป็นผู้ที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้เป็นสมาชิก
4. ต้องมีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้นขึ้นไป
5. ในการทำสัญญากู้ยืมเงินกองทุน จำเป็นจะต้องมีบุคคลค้ำประกัน

จำนวน 2 คนต่อผู้กู้ 1 ราย

6. เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน
7. มีความเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
8. ผู้กู้ที่มีความประสงค์จะต้องการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้าน จะต้องมีการนำเสนอโครงการที่จะกู้เงินไปดำเนินการ โดยต้องแสดงรายละเอียดของโครงการ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ต่อคณะกรรมการด้วย เพื่อที่คณะกรรมการจะได้ใช้ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้

ซึ่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนท่านใด ต้องการที่จะทำการกู้เงินจากกองทุนต้องมีคุณสมบัติตามที่ได้กำหนดไว้

2) การทำบัญชีของกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนที่ทำหน้าที่ในส่วนของการทำบัญชี ยังขาดความเข้าใจในระบบการลงบันทึกในรูปแบบที่ถูกต้อง ตามหลักของทางบัญชี

ซึ่งในส่วนของผู้ที่รับผิดชอบทำบัญชีของหมู่บ้าน คือ เลขานุการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน เป็นผู้ ที่ทำการเก็บรวบรวมบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนการบันทึกรายการก็จะมีแบบฟอร์มจากทาง พัฒนาการอำเภอปากช่อง นำมาเป็นแบบอย่างให้ในการบันทึก และได้มีการนำเสนอ ราชการใช้จ่าย ในบัญชีกองทุนหมู่บ้านไปยังพัฒนาการอำเภอทุกเดือน

ในส่วนของการเบิกจ่ายเงินกองทุนให้กับสมาชิกที่ทำการขอู้ ทางคณะกรรมการ ได้มีการเบิกจ่ายโดยการ โอนเข้าบัญชีของผู้กู้แต่ละราย ผ่านทางธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจำนวนตัวเลขที่นำไปบันทึกในรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน ก็ เป็นตัวเลขเดียวกันกับที่ปรากฏในบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน เลขที่บัญชี 064303200820730

วิธีการลงบันทึกรายงานการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านหนองผักเสี้ยนหมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่ทำการบันทึกดังนี้

1.จำนวนสมาชิกที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้อนุมัติเงินกู้ยืม

2.อาชีพที่ผู้กู้ได้นำเงินไปประกอบอาชีพ โดยแบ่งเป็น

-เกษตรกรรม

-ค้าขาย

-อุตสาหกรรมในครัวเรือน

-ด้านช่าง

3.จำนวนวงเงินในการกู้ยืมของสมาชิกซึ่งสามารถแบ่งเป็น

-2,000 – 5,000 บาท

-5,001 – 10,000 บาท

-10,001 – 15,000 บาท

-15,001 – 19,999 บาท

-เต็มจำนวน 20,000 บาท

-มากกว่า 20,000 บาท

4.ระยะเวลาในการใช้คืนเงินกู้ยืมของสมาชิก แบ่งเป็น

-ก่อน 3 เดือน

-ระหว่าง 3 – 6 เดือน

-ระหว่าง 6 – 9 เดือน

-ระหว่าง 9 – 12 เดือน

-เต็ม 12 เดือน

โดยทำการบันทึกจำนวนคนในแต่ละรายเอียด และแสดงตัวเลขของยอดเงินที่ถูไปประกอบอาชีพในแต่ละกลุ่มผู้กู้ และในทุกรายละเอียดอื่นๆ ด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งตรงจุดนี้สามารถที่จะทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมในกองทุนหมู่บ้านได้รับทราบ และเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน รวมทั้งเป็นการง่ายต่อการตรวจสอบการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านด้วยเช่นกัน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรงพบว่า กองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยนได้มีการดำเนินกิจการของกองทุนมาเป็นระยะเวลา 9 เดือน ได้มีสมาชิกที่เข้าร่วมกองทุน จำนวน 95 ราย และอีก 1 กลุ่มองค์กร และได้มีการอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกที่นำเสนอโครงการเพื่อนำเงินไปประกอบอาชีพ จำนวน 75 ราย รวมเป็นเงิน 959,000 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนสมาชิกที่สามารถกู้เงินกองทุนหมู่บ้านได้มีจำนวน 75 ราย จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 96 ราย ซึ่งผู้กู้สามารถแบ่งกลุ่มอาชีพ ได้ดังนี้

-กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 15 ราย โดยสัตว์ที่เลี้ยงเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ สุกร โคเนื้อ เป็นต้น

-กลุ่มอาชีพเพาะปลูกพืช จำนวน 55 ราย โดยพืชส่วนใหญ่ที่ทำการเพาะปลูกคือ ข้าวโพด น้อยหน่า พริกทอง และพืชผักสวนครัว

-กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 2 ราย โดยสินค้าที่นำมาขายได้แก่ ของกินของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ขนมขบเคี้ยว ข้าวสาร และอื่นๆ อีกมากมาย เป็นต้น

-กลุ่มอาชีพก่อสร้าง จำนวน 2 ราย โดยเป็นกลุ่มอาชีพที่ให้บริการรับเหมาก่อสร้างโดยทั่วไป ซึ่งเงินที่ถูไปเพื่อไปจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้มีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ลักษณะอาชีพที่เกิดปรากฏในการนำเสนอโครงการของผู้กุนั้น เป็นอาชีพที่มีอยู่ก่อนแล้ว โดยที่ผู้กู้ส่วนใหญ่ ทำการกู้เงินเพื่อ ไปเป็นทุนสนับสนุนการทำอาชีพเดิมของตนเอง

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

1.กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง โดยจากการเก็บรวบรวมในรายละเอียดที่เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนทั้งหมด 12 ตัวชี้วัด ซึ่งสามารถที่จะแสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชน และศักยภาพของกองทุน ซึ่งชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสามัคคีของคนในชุมชน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามมีค่า ความสามัคคีของคนในหมู่บ้านในระดับ มาก 56 % ซึ่งตัวเลขนี้สามารถที่จะแสดงถึงการให้ความร่วมมือร่วมใจของคนในหมู่บ้าน
2. ความซื่อสัตย์ของคนในชุมชน ซึ่งจากการเก็บข้อมูล 52 % มีความคิดเห็นว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ในระดับมาก ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งดีที่แสดงถึงความไว้เนื้อเชื่อใจกันของคนในหมู่บ้านเดียวกัน
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี การยกย่องบุคคลที่กระทำดี ชาวบ้านมีความคิดเห็นอยู่ที่ระดับปานกลางร้อยละ 50 และระดับมาก ร้อยละ 50 เช่นกัน ซึ่งชาวบ้านจะให้การยกย่องผู้ที่ประพฤติตนในทางสร้างสรรค์ จึงจะได้เป็นที่ยอมรับนับถือ ของคนโดยทั่วไป
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน แสดงเป็นตัวเลขมีค่าอยู่ที่ระดับปานกลาง 60% ด้วยเหตุผลที่ว่า ลักษณะหมู่บ้านเป็นลักษณะสังคมไทย การแสดงออกที่มีน้ำใจต่อกันระหว่างคนในหมู่บ้านจึงเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็น ได้อย่างชัดเจน
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม เฉลี่ยแล้วประมาณ 4 ครั้งต่อปี ซึ่งวิธีการแสวงหาความรู้ ทำได้โดยอาศัยสื่อต่างๆ และการจัดให้มีการอบรมของหน่วยงานราชการ ในด้านการส่งเสริมอาชีพ
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จำนวน 123 ครัวเรือน ซึ่งอาชีพที่ทำโดยส่วนใหญ่คือ การปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์
7. ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกัน จำนวน 123 ครัวเรือน เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวยังคงยึดอาชีพทางการเกษตร และมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองจึงไม่มีการย้ายถิ่นฐานกันมากนัก ความอบอุ่นในครอบครัวจึงปรากฏให้เห็นได้
8. ในชุมชนมีการรวมกลุ่มองค์กร จากปีที่แล้ว (พ.ศ. 2544) มีจำนวนการรวมกลุ่มองค์กร 4 กลุ่ม ในปีนี้ (พ.ศ. 2545) ยังคงมีจำนวนกลุ่มที่เท่าเดิม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ผลการสำรวจพบว่าอยู่ในระดับมาก 84 % ซึ่งเป็นผลดีต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านด้วยเช่นกัน
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา เป็นการช่วยเหลือในลักษณะที่คงที่
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม จากการสอบถามโดยยกตัวอย่าง ผู้นำหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ชาวบ้านต่างแสดงความคิดเห็นว่า ใช่ 74 % ด้วย

เนื่องจากพื้นฐานทางการศึกษาของคนในหมู่บ้านไม่สูงมากนัก คุณสมบัติอื่นๆ จึงเข้ามามีบทบาทสำหรับ ชาวบ้าน ในการเลือกผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งตรงจุดนี้ผู้ใหญ่บ้านมีทั้งคุณธรรมที่ดีในการบริหารจัดการกองทุน

12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน ผลการสำรวจ ปรากฏว่า ตอบว่า ใช่ 62 % ซึ่งการแก้ไขปัญหาจะเกิดจากการร่วมมือกันลงมือกระทำแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความคิด และแรงงานจากคนในหมู่บ้านที่พอจะมีความสามารถมาช่วยกัน

2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในกลุ่มผู้กู้อาชีพเดียวกัน และได้มีการแนะนำความรู้จากผู้ที่ดำเนินกิจการประสบผลสำเร็จ

3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด โดยลักษณะอาชีพที่เป็นเกษตรกรมีบทบาทเป็นผู้ผลิต สินค้า ดังนั้นจึงมีการติดต่อซื้อขาย ระหว่างหมู่บ้าน หรือต่างอำเภอ

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินการของผู้กู้ในแต่ละกลุ่มอาชีพ ต่างก็มีประสิทธิภาพกันมากพอ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการของตนเองให้ประสบความสำเร็จ เพราะด้วยพื้นฐานอาชีพที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และการดำเนินการก็เป็นไปในลักษณะเดิม เพียงแต่เพิ่มทุนในการดำเนินการให้มากขึ้น โดยการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า มีการนำเงินที่กู้มาจากกองทุนหมู่บ้าน นำมาทำกิจการตามที่ได้นำเสนอต่อคณะกรรมการ โดยจำนวนเงินที่ได้รับ ในแต่ละรายจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประเภทของกิจการที่จะทำ ซึ่งวงเงินสูงสุดที่ให้ผู้กู้คือ 20,000 บาท ซึ่งตรงจุดนี้ได้รับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกผู้กู้ว่า จำนวนเงินที่อนุมัติให้ผู้กู้ยังมีจำนวนที่น้อยไป สำหรับการนำไปลงทุนประกอบอาชีพของแต่ละราย

โดยมีการอนุมัติเงินกู้ ให้กับผู้กู้ได้ดำเนินการ 2 ครั้ง ครั้งแรก เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2544 เป็นเงินจำนวน 436,000 บาท มีจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 44 ราย และครั้งที่สองเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2545 เป็นจำนวนเงิน 523,000 บาท มีจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 31 ราย ซึ่งทุกรายได้รับการอนุมัติเงินกู้จากคณะกรรมการทุกคน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ในการทำกิจการของผู้กู้ เทคนิคและ วิธีการที่ผู้กู้นำมาใช้ เป็นวิธีการที่เคยมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจประเภทนั้นๆ มาแล้ว จึงค่อนข้างที่จะมีความเชี่ยวชาญ รู้จักที่จะแก้ไขปัญหาในการดำเนินกิจการของแต่ละคน ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่จะมีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากภายในกลุ่มผู้กู้ได้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการทำกิจการอยู่บ่อยครั้ง

2. การหาตลาดที่ดี มีการแสวงหาช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพื่อให้ได้ราคา โดยมีการเปรียบเทียบราคาขายผลผลิตให้กับผู้ซื้อที่จะมารับซื้อ หากเห็นว่ามีกำไรราคาที่สูงกว่าผู้รับซื้อรายอื่นๆ ก็จะทำการสินค้าให้กับผู้ซื้อรายนั้น

3. การหาวัตถุดิบที่ดี กลุ่มผู้กู้ในแต่ละกลุ่มอาชีพ มีการใช้วัตถุดิบที่แตกต่างกัน แต่แนวทางการหาวัตถุดิบมีความคล้ายคลึงกัน คือจะเป็นการซื้อจากร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าที่เป็นอาหารสัตว์สำเร็จรูป ยกตัวอย่างเช่นผู้กู้ในกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ วัตถุดิบที่ใช้ คือ ลูกสุกร อาหารสุกรสำเร็จรูป และอื่นๆ การหาวัตถุดิบที่จำเป็นมาใช้ในการดำเนินกิจการเป็นการซื้อจากร้านค้าที่ขายอาหารสัตว์ และหาซื้อลูกสุกรจากฟาร์มสุกรในเขตพื้นที่อำเภอปากช่อง

ซึ่งผู้กู้ต่างก็มีความเชื่อมั่นในคุณภาพของวัตถุดิบที่จัดหามาว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอในการพัฒนาผลผลิตของตน

4. การทำบัญชี เนื่องจากการดำเนินกิจการในลักษณะธุรกิจภายในครอบครัว กลุ่มผู้กู้จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชี จะมีก็เพียงการลงบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรให้พอเข้าใจถึง จำนวนเงินที่ลงทุน ยอดเงินที่ได้จากการจำหน่าย แต่ไม่มีการจัดทำเป็นรายการทางบัญชีแต่อย่างใด

5. การวิเคราะห์ประเมิน กิจการที่ตนดำเนินการอยู่ โดยลักษณะการประเมินจะเป็นการวิเคราะห์กำไร ขาดทุน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับผลการดำเนินการในครั้งก่อน ๆ ถ้ามีกำไรดี ก็หมายความว่า ดำเนินธุรกิจเป็นที่น่าพอใจ

ซึ่งตรงจุดนี้สามารถที่จะทำให้ผู้กู้ได้รู้ถึงศักยภาพในการดำเนินกิจการของตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินว่า ควรจะทำกิจการประเภทนี้ต่อไป หรือจะยุติการทำกิจการ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง พบว่า กลุ่มผู้กู้มีรายได้จากการดำเนินกิจการ โดยการจำหน่ายผลผลิต ซึ่งให้ผลเป็นไปตามความคาดหมาย คือ มีการกำหนดระยะเวลา และการประเมินราคาขายผลผลิตไว้ ก่อนนำจำหน่าย ทำให้ผู้กู้มีรายได้เป็นจำนวนเงินตามที่ได้คาดการณ์ไว้

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้ได้มีการขยายกิจการของตน โดยการเพิ่มปริมาณในการผลิต ให้สูงขึ้น โดยใช้เงินทุนสนับสนุนจากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน และยังได้มีการนำอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกให้กับการทำกิจการมาใช้ในการดำเนินการด้วย

นอกจากนี้กลุ่มผู้กู้ยังได้มีการศึกษาหาความรู้ในการทำกิจการ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มผู้กู้อาชีพเดียวกันทั้งในหมู่บ้านเดียวกัน และจากนอกพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างประสิทธิภาพการดำเนินกิจการของตนให้ดียิ่งขึ้น

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่า ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง ในการทำกิจการ โดยเริ่มตั้งแต่ การรู้จักคิดริเริ่มที่จะทำโครงการ การจัดหาวัตถุดิบ การหาตลาด การแสวงหาเทคนิค และวิธีการในการผลิต รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดในการดำเนินกิจการ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ทำให้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินกิจการของตนให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด เป็นการกระทำที่บ่งบอกถึงแนวโน้มความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

จากการศึกษาการทำกิจการของแต่ละกลุ่มผู้กู้ไม่พบว่ามีวิธีการดำเนินการที่แปลกใหม่มาใช้ในการผลิต

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ได้มีการนำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งได้แก่ การปลูกพืช พืชที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด พักทอง ถั่ว มะเขือเทศ ผักชี ถั่วฝักยาว และพืชผักสวนครัวอื่นๆ และการเลี้ยงสัตว์ สัตว์ที่นำมาเลี้ยง ได้แก่ สุกร วัวเนื้อ เป็นต้น และอาชีพค้าขาย โดยทำการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจออกเป็นกลุ่มตามกลุ่มอาชีพของผู้กู้

1) กลุ่มอาชีพปลูกพืช

การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านทุนในการทำกิจการ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดหาปัจจัยนำเข้าที่ดีมีคุณภาพต่อการผลิต และมีความเพียงพอ

การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการเตรียมการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยกำหนดควันทเวลา ที่จะทำกิจกรรมในกระบวนการ เช่น มีการกำหนดระยะเวลาที่ต้องให้ปุ๋ยบำรุงกับต้นข้าวโพด เป็นต้น มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว

การได้ผลผลิตที่ดี ด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การที่ปริมาณของผลผลิตเป็นที่ต้องการของลูกค้า และขายได้ในราคาที่เหมาะสม คู่แข่งต่อการลงทุน คือ รายได้จากการขายเมื่อหักค่าใช้จ่าย ยังคงมีจำนวนยอดเงินคงเหลือที่มากพอกับความพึงพอใจของผู้ผลิต

2) กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุนที่กู้ยืมเพื่อนำมาลงทุนสมทบในการใช้จ่ายในกิจการ การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ การมีการเตรียมพร้อมในสถานที่ ที่เป็นที่อยู่สำหรับสัตว์ และการคาดการณ์ปริมาณอาหารที่ต้องให้ในแต่ละวัน เพื่อคุณภาพของสัตว์ที่เลี้ยง

การมีผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การที่สัตว์มีน้ำหนักตัวที่เหมาะสมกับระยะเวลาในการเลี้ยง เพื่อที่จะขายให้ได้ราคาและเป็นที่ต้องการของตลาด

3) กลุ่มอาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การมีทุนในการจัดหาสินค้ามา วางขายในร้านของตนเอง เพื่อที่จะสร้างความสะดวกสบายให้กับลูกค้า

การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ การจัดหาประเภทของสินค้าที่มีความหลากหลาย ให้กับลูกค้าได้เลือกซื้อ การนำเสนอสินค้าที่ดีต่อประชาชน การมีการกำหนดราคาขายที่แน่นอน

การมีผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ร้านค้ามีสินค้ามาวางจำหน่ายอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มีรายการของขาด เพราะเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินกิจการที่ได้ผลตอบรับที่ดี จึงมีรายได้ และมีทุนหมุนเวียนเพื่อนำไปซื้อสินค้า มาวางจำหน่ายเพิ่มขึ้น

5.ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5.1 ผลที่เกิดจากการจัดการประชุมในหมู่บ้าน พบว่า ทำให้สมาชิกกองทุน ผู้กู้ และชาวบ้านในหมู่บ้านได้มีการปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการมากขึ้น ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจการของโครงการกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านในลำดับต่อไป

5.2 ผลที่เกิดจาก การเข้าไปประเมินการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน พบว่า สามารถทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความสนใจในโครงการกองทุนหมู่บ้าน

เพิ่มมากขึ้น โดยสังเกตจากการที่มีชาวบ้านเข้ามาซักถามถึงรายละเอียดของโครงการ และมีการวิเคราะห์ วิจัยจนถึงวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1. การเกิดกองทุน พบว่า ได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น โดยความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งให้การสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิก และการปฏิบัติตามข้อบังคับ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสนา

2. ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีการดำเนินการบริหารกองทุนโดยคณะกรรมการ 15 ท่าน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง จากสมาชิกกองทุนเป็นผู้ยกมือสนับสนุน ให้เข้ามาทำหน้าที่ของแต่ละท่าน ที่ได้รับคัดเลือก โดยกรรมการแต่ละท่านต่างก็มีประสบการณ์ ในการเป็นคณะกรรมการของกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน

หลักในการบริหารงานใช้หลักของประชาธิปไตย คืออำนาจการตัดสินใจไม่ได้อยู่ที่ประธานกองทุนหมู่บ้านเพียงคนเดียว แต่ต้องเป็นการยอมรับของคณะกรรมการ ด้วย

3. การเรียนรู้พึ่งพาตนเอง พบว่า ผู้กู้แต่ละรายได้มีการพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ในระดับหนึ่ง คือ การมีความคิดที่จะดำเนินโครงการอย่างไรเพื่อให้ประสบความสำเร็จ โดยการสอบถามจากผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน หรือการศึกษาจากผลการดำเนินงานของตนเองแล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข ถือเป็น การเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง

4. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า มีการสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพ

5. การมีศักยภาพ และความเข้มแข็ง พบว่า ชุมชนมีความเข้มแข็งมากพอที่จะดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านให้ดำเนินกิจการต่อไป และมีศักยภาพเพียงพอต่อความยั่งยืนของกองทุน

6.2 ปัจจัยด้านบวก และด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1. ปัจจัยทางด้านบวก พบดังนี้

- ความสามัคคีของคนในชุมชน
- ความซื่อสัตย์ของสมาชิกกองทุนที่ทำการกู้ยืมเงิน
- การมีผู้นำที่มีความยุติธรรม
- การที่คนในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน
- การรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- พื้นฐานทางการศึกษาส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้าน อยู่ในระดับที่น้อย
- ยังขาดบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญในเรื่องของการทำบัญชีกองทุน

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า มีการจัดการประชุมประธานกองทุนหมู่บ้าน และ คณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง โดยทางอำเภอปากช่องเป็นผู้สนับสนุนให้มีการประชุม เพื่อรับทราบปัญหาในการดำเนินงาน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ ระหว่างหมู่บ้าน และชุมชน และได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกกองทุนได้รับทราบในอีกลำดับหนึ่ง

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า

1. ความสามัคคีของคนในชุมชน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ จากแบบสอบถามมีค่าความสามัคคีของคนในหมู่บ้านในระดับ มาก 56 % ซึ่งตัวเลขนี้สามารถที่นะแสดงถึงการให้ความร่วมมือร่วมใจของคนในหมู่บ้าน

2. ความซื่อสัตย์ของคนในชุมชน ซึ่งจากการเก็บข้อมูล 52 % มีความคิดเห็นว่าการที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ในระดับมาก ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่แสดงถึงความไว้วางใจกันของคนในหมู่บ้านเดียวกัน

3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี การยกย่องบุคคลที่กระทำดี ชาวบ้านมีความคิดเห็นอยู่ที่ระดับปานกลางร้อยละ 50 และระดับมาก ร้อยละ 50 เช่นกัน ซึ่งชาวบ้านจะให้การยกย่องผู้ที่ประพฤติคนในทางสร้างสรรค์ จึงจะได้เป็นที่ยอมรับนับถือ ของคน โดยทั่วไป

4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน แสดงเป็นตัวเลขมีค่าอยู่ที่ระดับปานกลาง 60% ด้วยเหตุผลที่ว่า ลักษณะหมู่บ้านเป็นลักษณะสังคมไทย การแสดงออกที่มีน้ำใจต่อกันระหว่างคนในหมู่บ้านจึงเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม เฉลี่ยแล้วประมาณ 4 ครั้งต่อปี ซึ่งวิธีการแสวงหาความรู้ ทำได้โดยอาศัยสื่อต่างๆ และการจัดให้มีการอบรมของหน่วยงานราชการ ในด้านการส่งเสริมอาชีพ

6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จำนวน 123 ครัวเรือน ซึ่งอาชีพที่ทำโดยส่วนใหญ่คือ การปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์

7. ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกัน จำนวน 123 ครัวเรือน เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวยังคงยึดอาชีพทางการเกษตร และมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จึงไม่มีการย้ายถิ่นฐานกันมากนัก ความอบอุ่นในครอบครัวจึงปรากฏให้เห็นได้

8. ในชุมชนมีการรวมกลุ่มองค์กร จากปีที่แล้ว (พ.ศ. 2544) มีจำนวนการรวมกลุ่มองค์กร 4 กลุ่ม ในปีนี้ (พ.ศ. 2545) ยังคงมีจำนวนกลุ่มที่เท่าเดิม

9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุม หรือเสวนา ผลการสำรวจพบว่าอยู่ในระดับมาก 84 % ซึ่งเป็นผลดีต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านด้วยเช่นกัน

10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา เป็นการช่วยเหลือ
ในลักษณะที่คงที่

11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม จากการสอบถามโดยยกตัวอย่าง ผู้นำหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ชาวบ้านต่างแสดงความคิดเห็นว่า ใช่ 74 % ด้วยเนื่องจากพื้นฐานทางการศึกษาของคนในหมู่บ้านไม่สูงมากนัก คุณสมบัติอื่นๆ จึงเข้ามามีบทบาทสำหรับ ชาวบ้าน ในการเลือกผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งตรงจุดนี้ผู้ใหญ่บ้านมีทั้งคุณธรรมที่ดีในการบริหารจัดการกองทุน

12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่ถักทอโดยสมาชิกในชุมชน ผลการสำรวจ ปรากฏว่า ตอบว่า ใช่ 62 % ซึ่งการแก้ไขปัญหาจะเกิดจากการร่วมมือกันลงมือกระทำแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความคิด และแรงงานจากคนในหมู่บ้านที่พอจะมีความสามารถมาช่วยกัน

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีความรักในแผ่นดินที่ซึ่งใช้เป็นที่หล่อเลี้ยงชีวิต ให้กับตนเอง และคนในครอบครัว จึงมีความต้องการที่จะให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีเกิดขึ้น ฉะนั้นจึงเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่มีแนวโน้มที่จะยังคงมีอยู่และยั่งยืนตลอดไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของกองทุนบ้านหนองผักเสี้ยน หมู่ที่ 2 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผล

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

1.2 เพื่อทราบผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างน้อยเพียงใด

1.3 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและ ปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง

2. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการศึกษากองทุนบ้านหนองผักเสี้ยน ได้มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ จะได้จากการสำรวจ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ โดยการสัมภาษณ์ และแบบเก็บข้อมูลบร.1 – บร.12 จากจำนวน 123 ครัวเรือน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ จากส่วนราชการ และที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ

2.2 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่สามารถหาค่าออกมาเป็นตัวเลขได้ ได้แก่ การใช้ระดับข้อมูลช่วงอัตรา ซึ่งจะใช้สถิติ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ร้อยละ เป็นต้น

2. วิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ และ CIPP Model เป็นหลักในการวิเคราะห์

2. ผลการดำเนินการ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ได้ผลการประเมินดังนี้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายที่จัดสรรเงินอุดหนุนแก่ประชาชนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน โดยบ้านหนองผักเสี้ยน ได้รับการจัดสรรมาเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2544 และมีคณะกรรมการบริหารจัดการกันเอง ผู้ที่ขอกู้เงินต้องเป็นสมาชิกกองทุนและเขียนโครงการยื่นต่อคณะกรรมการ โดยวงเงินกู้ 20,000 บาทแต่ไม่เกิน 50,000 บาท และต้องทำสัญญาและหลักประกันเงินกู้ ในการชำระคืนเงินต้องคืนทั้งต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า การคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการทุกคนต้องประชุม พิจารณาร่วมกัน โดยดูจากโครงการที่สามารถเป็นไปได้ทางการตลาด อุปนิสัย และความสามารถในการชำระเงินคืนของผู้กู้ ผู้กู้ที่ยืมเงินไปลงทุนส่วนใหญ่จะนำไปประกอบอาชีพทำการเพาะปลูกพืช เช่น ข้าวโพด พักทอง บางรายนำไปเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะศึกษาจากผู้พี่ที่เลี้ยงมาก่อนและขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ ในการทำบัญชี เวิร์กบุ๊กเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งสมุดบัญชีกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 9 เล่ม แต่กรรมการมีความเข้าใจและทำบัญชีได้ 3 เล่มคือ บัญชีรายรับ บัญชีรายจ่าย และบัญชีคุมลูกหนี้รายตัว ส่วนอีก 6 เล่มยังไม่เข้าใจ เพราะไม่ได้ทำเป็นประจำ และการบันทึกบัญชีของกองทุน ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เพราะมีรูปแบบบัญชีหลายรูปแบบและจากหลายสถาบัน และนักศึกษาที่ประจำหมู่บ้านมีหน้าที่ศึกษาหาข้อมูล เรียนรู้ประสบการณ์ของชาวบ้าน และส่งเสริมกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) ปัจจุบันมีผู้กู้ทั้งหมด 75 ราย เป็นเงิน 959,000 บาทโดยงวดแรกปล่อยกู้ 34 ราย เป็นเงิน 436,000 บาท งวดที่สองปล่อยกู้ไป 41 ราย เป็นเงิน 523,000 บาท

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผู้ที่ยื่นกู้เงินกองทุน คณะกรรมการจะอนุมัติทุกคน แต่จะพิจารณาจำนวนเงินที่ขอกู้ให้เหมาะสมกับโครงการ และผู้กู้ที่ทำสวนผักจะนำเงินไปขยายแปลงผักและซื้อเมล็ดพันธุ์เพิ่ม ส่วนผู้กู้ที่ค้าขายจะนำไปซื้อสินค้าเข้าร้านเพิ่มขึ้น

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีผลทำให้บ้านหนองผักเสี้ยน มีเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการตลาดมากขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง เพราะชาวบ้านได้ร่วมแรงร่วมใจช่วยกันบริหารจัดการกองทุนให้ดี ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและช่วยกันทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น ก็อาจทำให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ได้ผลการประเมินดังนี้

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

พบว่า อาชีพหลักของผู้กู้คือ การทำไร่ข้าวโพด ทำสวนผัก รายได้ของครอบครัวมาจากการขายผลผลิต ศึกษาอยู่ในระดับ ป.4 – ม.6 มีประสบการณ์ในการดำเนินงานมาก เพราะทำมานาน จึงมีความชำนาญ ทรัพย์สินของผู้กู้ ก็จะมีพื้นที่เพาะปลูก ตั้งแต่ 5 ไร่ขึ้นไป และพื้นที่ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ เป็นกรรมสิทธิ์ในที่ดินของผู้เอง

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า เงินที่กู้ยืม นำไปลงทุนทำไร่ข้าวโพด ค้าขาย และเลี้ยงสัตว์ ผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ในการพัฒนาการประกอบอาชีพของตน อย่างเต็มที่

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้ที่กู้เงินไปลงทุนได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์จริง เพราะมีผลผลิตที่นำไปขายได้เงินมาแล้ว เช่น การขายผัก (มะเขือเทศ) ไร่ที่ได้จากการขายผลผลิต จะได้ 3,000 บาท/ไร่ และ 1 เดือนสามารถขายผลผลิตได้ 3 ครั้ง ผู้ที่เลี้ยงวัว เลี้ยงประมาณ 8 – 9 เดือนก็สามารถขายได้ ไร่ที่ได้ประมาณ 1 เท่าของราคาซื้อเข้ามา ผู้ที่ค้าขาย ไร่ที่ขายได้ในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 500 บาท และตอนนี้ยังไม่ถึงกำหนดระยะเวลาคืนเงิน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงเวลาคืนเงินกู้ คาดว่าผู้กู้น่าจะมีเงินชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยแก่คณะกรรมการ

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) พบว่า รายได้ของผู้ที่ทำสวนผักจะ ได้จากการนำผลผลิตไปขาย ถ้าไร่ได้ 3,000 บาท/ไร่ กลุ่มค้าขาย จะมีรายได้ทุกวัน ถ้าไร่ไม่ต่ำกว่า 500 บาท/วัน

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) พบว่า ผู้ผู้ได้มีการขยายกิจการ โดยเพิ่มจำนวนไร่และพัฒนาการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น และผู้ค้าขายได้นำไปซื้อสินค้าเข้าร้าน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) พบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีส่วนกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดการลงทุนตีมาก แต่อย่างไรก็ตามผู้ผู้เงินไปลงทุนก็สามารถมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเงินออม คาดว่าในอนาคต ผู้ผู้สามารถพึ่งตนเองได้และกิจการมีความเข้มแข็งขึ้น

2.อภิปรายผล

จากผลการประเมินกองทุนหมู่บ้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน ได้แก่

1.1 ปัจจัยที่สนับสนุน คือชาวบ้านสนใจและให้ความร่วมมือในการเป็นสมาชิก หน่วยงานราชการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารและคำปรึกษาเกี่ยวกับกองทุน และที่สำคัญชาวบ้านมีความสามัคคี

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคการดำเนินงานกองทุน พบว่า ปัจจัยที่เกิดจากสมาชิกบางคนไม่เข้าใจระเบียบกองทุน ไม่มีสถานที่ทำงานกลางของคณะกรรมการ ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่า

1.2 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหาร การพัฒนากองทุน คนในหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีผู้นำที่ยุติธรรม มีการปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน จึงทำให้กองทุนบ้านหนองผักเสี้ยนมีการพัฒนาและเข้มแข็งขึ้น

1.3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน กองทุนบ้านหนองผักเสี้ยนมีการตั้งคณะกรรมการกองทุน และมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน สมาชิกให้ความร่วมมือและได้มีการตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และยังได้มีเครือข่ายการเรียนรู้กับหมู่บ้านใกล้เคียงและหน่วยงานราชการ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

2. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

2.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินคืนกองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้นได้

2.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

2.2 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตคนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนที่จะนำไปปฏิบัติ
2. ควรมีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ในการจัดทำบัญชีกองทุน แก่คณะกรรมการ เพื่อความสะดวก และสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้
3. ควรให้ผู้กู้เงินกองทุนที่นำไปลงทุนทำการเกษตร ใช้วิธีการทำเกษตรแบบธรรมชาติ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน
4. เนื่องจากระยะเวลาการศึกษาที่จำกัด ผลการสรุปการบริหารจัดการกองทุนจึงไม่สมบูรณ์นัก เนื่องจากยังไม่ถึงระยะเวลาการคืนเงินของผู้กู้ ทำให้ข้อมูลที่บันทึกในบัญชียังไม่ครบถ้วน

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์สุทธาสถิตพริ้ว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านหนองผักเสี้ยน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองผักเสี้ยน. นครราชสีมา.

เจดีย์ว บุรีภักดี และคณะ. 2545 ชูควิชาสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักงาน. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมิน โครงการ. นครราชสีมา.

www.bot.go.th

www.cdd.moi.go.th

www.dip.go.th

www.rajabhat.ac.th

www.rakbankerd.com